

Italská pěvecká škola a hlasy 20. století

Mgr. Martin Kajzar

*Všechna látka vychází výlučně ze staré a zdravé tradice, bez jakýchkoliv osobních dodatků. Není co vynalézt, je pouze nutno přivést na světlo stará pravidla zpěvu a dobrého vkusu a zbavit je nánosu dekadentního období.*¹

Těmito slovy popisuje italskou pěveckou školu významný italský pěvec i pedagog Apollo Granforte ve svém pojednání o pěvecké technice. Tento znělý baryton odkazuje v celém spise na umění tzv. starých mistrů, mezi které jej zahrnuje dnes celá řada odborníků.

Charakteristické rysy italského zpěvu, významní pedagogové

Italská pěvecká technika se po generace vyučuje především způsobem, kdy zásadním bodem celého zpívání je vždy a pouze dýchání. První roky nácviku pěvců jsou italská pedagogové schopni zasvětit pouze vědomému nádechu a výdechu a tvorbě tónu na dechové opoře. Typickou ukázkou takového učení se správnosti nádechu a výdechu jsou mistrovské kurzy od světové koloraturní sopranistky Montserrat Caballe.²

Další nedílnou součástí nácviku italské techniky je cvičení za pomoci vokalizací a etud, kdy každá má za úkol v interpretaci ukotvit základní pěvecké návyky (nácvik intervalových vokalizací pro intonační správnost pěvecky obtížných míst, běhavých vokalizací – pro odlehčení bráničního svalstva, legatových etud – pro pochopení správného frázování, artikulačních vokalizací – pro sjednocení vokálů atd.).

Nabyté dovednosti italské techniky se posléze aplikují v tzv. starých áriích jindy taky zvaných pod názvem „arie antiche“ s typickou formou ABA (příp. ABÁ), kdy jsou zpívány dle zápisu dvě části skladby a třetí je zpívána s obměnami závislými na technické vybavenosti pěvce (koloraturní prvky). Staré árie pocházejí často z dílny tzv. Florentské cameraty, ale výuka je aplikovatelná i na ryze barokních áriích (Händel, Monteverdi, Vivaldi). Zde se pokládají základy a pravidla bel canto a italské kantilény vůbec. To, co zpěvák nabyde v technických cvičeních, je často obtížné převést v umělecké dílo i z důvodu, že se nyní musí interpret zaměřit nejen na správnost po stránce technické, nýbrž interpretační. Musí zohlednit textovou stránku, artikulační požadavky autora i pěvecký výraz.

¹ GRANFORTE, A. *Krátké pojednání o zpěvu v teorii a praxi*. Česko: s. n., 1960. 20 s.

² Master Class Montserrat Caballe "Ejercicios", In: *Youtube* [online]. 06. 05. 2015 [vid. 2014-11-12]. Kanál uživatele Ulises Hachèn. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=PkyMsM_U_EE

Mezi přední tvůrce italských vokalizací patří **Nicola Vaccai** (1790–1848), rodák z Tolentina. Mimo to, že sám byl skladatel, pedagogických zkušeností nabyl především v Římě, Benátkách a Neapoli. Nejprve se živil jako učitel zpěvu a skladatel baletů, které se tehdy vkládaly i do operních představení. Jeho prvním operním úspěchem byla opera *I solitari di Scozia* uvedená v roce 1815 v Neapoli. Největšího úspěchu se mu dostalo díky opeře *Romeo a Julie*, která měla premiéru v roce 1825 v Miláně a kterou následně prezentoval v Londýně. Zde se stal vyhledávaným učitelem zpěvu. Po svém návratu do Itálie se v roce 1838 stal ředitelem a profesorem skladby na Milánské konzervatoři. Vaccai byl vždy prezentován jako vynikající pedagog a spíše opomíjený skladatel³. Jeho skladatelská tvorba se postupem času omezila na pedagogickou a instrukční literaturu, což jej nikterak neznevažovalo mezi odborným publikem. Jeho zásadní dílo neslo jméno *Metodo pratico de canto* a bylo transponováno pro všechny hlasové rejstříky. Dodnes je vydáváno a stalo se jednou ze základních učebnic bel canto. Kniha je rovněž důležitým zdrojem informací o operní interpretaci na počátku 19. století.

Pěvecká italská škola prošla v průběhu svého vývoje řadou obměn. V původní italské škole se dbalo výlučně na ostré vokály. Hlas se zvukově musel nést nad orchestrem, což vedlo k úženi vokálů a rovněž zúžené artikulaci.⁴ Historické ukázky tehdejšího zpěvu jistě potvrzují slova Granforteho, že vycházet z tradice je nejlepším předpokladem úspěšného pěvce. Technicky pěvcům tehdejší doby lze vytknout málo. Svůj hlas ovládali bezpečně v celé jeho šíři, hlas byl nasazován lehce a s absolutně ovládnutou dechovou oporou a famózním smyslem pro frázi. Nevýhodou posazeného hlasu byla občasná nesrozumitelnost v oblasti artikulační (interpret dbal na vyrovnání vokálů na úkor srozumitelnosti textové).

Tak jako se vyvíjela v průběhu let jiná odvětví umění i zpěv doznal řady obměn. Pohled na vrchol estetická se měnil. Postupem času se v italské škole začalo dbát na zakulacené zbarvení hlasu a vysoké hlasy přestaly zpívat natolik ostrým způsobem. Do pěveckého projevu se postupně dostávala větší lehkost.

Italská škola – vysoké hlasy

Tzv. „staří mistři“ jsou opernou a studijní látkou většiny studentů a pedagogů operního zpěvu. Lze povětšinou říci, že učit se odposloucháváním výrazů, technicky obtížných míst

³ Z velké části se na jeho skladatelském neúspěchu podepsala kariéra Vincenza Belliniho, který byl v podstatě úspěšnějším vrstevníkem.

⁴ Marechiaro - Tosti - Tito Schipa w/Translation, In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2007-12-16]. Kanál uživatele reduxmisc. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MR2W6dyYARY>

v áriích, nádechů, artikulace a dalších pěveckých úskalí se lze dobrat slušných výsledků. Pěvců se v Itálii rodila celá řada, ale byli takoví, kteří nad množstvím interpretů vynikali.

Victoria de los Angeles (1923–2005) byla ve své době pěvkyní, kterou využívaly veškeré evropské operní domy pro interpretaci koloraturních děl. Mezi její nejsilnější stránky patřila interpretace běhavých děl Rossiniho⁵ a Donizettiho, ve kterých vyčnívala nad ostatními.

Řeckou pěvkyni **Marii Callas** (1923–1977) není nutné představovat, nicméně i tato interpretka byla vyhledávána především pro široké dynamické rozpětí svého hlasu, a taktéž dramatičnost projevu se sytými přechodnými tóny hrudního registru (!). Mezi její životní role, koneckonců i zásadní nahrávky operní literatury obecně, patří interpretace Toscy po boku Titta Gobbiho, který v té době již zdaleka nebyl lyrickým barytonem a skvostně interpretoval Scarpia.⁶ Callas v podstatě definovala interpretaci role Toscy, nutně obsahující užití hrudního rejstříku ve spodní hlasové poloze.

Mezi významné umělce „staré školy“ bezesporu patřila také dramatická sopranistka **Mirella Freni** (1935), světově uznávaná především pro interpretaci Pucciniho a Verdiho díla. Blízko k dokonalosti, především v emocionální rovině, dovedla interpretovat hlavní roli v Pucciniho opěře *Madama Butterfly*.⁷

Montserrat Caballé (1933) je sice pěvkyně španělského původu, avšak je typickým zástupcem precizně ovládnuté belcantové techniky. Její hlas je nezapomenutelný pro svoji čistotu, přesnost a sílu. Je obdivovaná pro dramatický výraz a interpretační schopnosti, ještě více však pro hlasové zabarvení a důkladná pianissima – tím vším se vrací k velkým tradicím bel canta. Montserrat Caballé ztvárnila více než osmdesát operních rolí, od oper barokních až k dílům Giuseppe Verdiho. Šíře jejího repertoáru je zachycena na mnoha nahrávkách. Její studiové nahrávky představují na třicet kompletních oper a přes padesát recitálů. Nezapomenutelná je *La traviata* nahraná v RCA společně s italským tenorem Carlem Bergonzim. Caballé mj. stála u zrodu kariéry José Carrerase, který byl poté po řadu let jejím divadelním partnerem.

Renata Scotto (1934) je italská sopranistka, která si uznání zasloužila především svým smyslem pro stylovost, svojí muzikálností a pozoruhodnou kombinací zpěvačka-herečka.

⁵ victoria de los angeles rossini il barbiere di sivilgia "una voce poco fa", In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2010-10-16]. Kanál uživatele Opera--The City to your Soul. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=BAWaXcTHIB4>

⁶ Tito Gobbi e Maria Callas nella Tosca di Giacomo Puccini, In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2008-06-25]. Kanál uživatele Gianandrea Navacchia. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=IeRNp_yTr34

⁷ Mirella Freni. *Madama Butterfly*. (final), In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2009-08-03]. Kanál uživatele cavaradossi62. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ilsq9xw2ijI>

Specializovala se na techniku bel canto s postupnými výlety do veristických děl a Verdiho repertoáru. S jejím jménem jsou úzce spojeny především interpretace titulních rolí v Pucciniho *Madama Butterfly*⁸ a Verdiho *La Traviata*. Za svoji kariéru zpívala více než 300 představení v 26 rolích (!).

V řadách vysokých mužských hlasů vynikal **Tito Schipa** (1888–1965), mladodramatický tenor, který byl vyhledáván především pro lehkost hlasového projevu a místy až neuvěřitelnou adaptabilitu. Dá se říci, že zazpíval stejně kvalitně roli Nemorina⁹ i Kalafa, i když se jednalo o typově naprosto odlišné záležitosti.

Nad všemi ostatními vysoko čněl zpěvák i pedagog **Enrico Caruso** (1873–1921), který mimo svůj obsáhlý repertoár věnoval značnou část svého úsilí i spisům, ve kterých pojednával o hlasové technice a cvičeních. Jeho silnou stránkou byla interpretace veristických děl.¹⁰ Dodnes řada pedagogů vychází z jeho pojednání o práci s dechem a odlehčením bránice. Rovněž se ve výuce zpěvu praktikují jeho technická cvičení o velkém rozsahu.

Mario del Monaco (1915–1982) byl některými pedagogy zatracován pro svoji schopnost „nechat na pódiu vše“. Jeho interpretace skýtala neskutečný emocionální náboj, avšak místy na úkor techniky. Dokonce se stalo, že některá představení nedozpíval. Byl ryze dramatickým hlasem (původně barytonem), na tenor zvukově velmi bohatým, což v té době nebylo pro tenorový obor nikterak běžné. Mezi jeho největší úspěchy patří interpretace Verdiho *Macduffa* v opeře *Macbeth* (pro tenor vrcholová role)¹¹, která byla příručkou řadě mladých pěvců.

Mezi mladší generací udával směr **Carlo Bergonzi** (1924–2014), jehož hlas lze slyšet na většině nahrávek z produkce společností Decca a Deutsche Grammophon ve spojitosti s Giuseppe Verdim. Jeho silnou stránkou byla barva hlasu, která byla lehce zaměnitelná s barytonální, ovšem do doby, než se objevila vysoká poloha italského oboru, kdy vyvstal jeho krystalický tón. Bergonzi v podstatě předsezval, kterým směrem se bude ubírat trend moderního tenorového pěvce – v divadlech jsou dnes nejvyhledávanější tenoři, kteří mají

⁸ Renata Scotto & Giacomini - Butterfly, love duet (private film), In: *Youtube* [online]. 08. 05. 2015 [vid. 2009-12-30]. Kanál uživatele StuartLou. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UUEIUOBhG3k>

⁹ Tito Schipa - Una Furtiva Lagrima, In: *Youtube* [online]. 09. 05. 2015 [vid. 2007-01-03]. Kanál uživatele GreekCallas Channel. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y3x8knZaHCE>

¹⁰ Enrico Caruso - Amor Ti Vieta (Remastered), In: *Youtube* [online]. 09. 05. 2015 [vid. 2006-10-23]. Kanál uživatele GreekCallas Channel. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QXrf3OQz3ek>

¹¹ MARIO DEL MONACO [Macbeth], In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2011-02-20]. Kanál uživatele hebel1981. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CtZTZB7Ah3M>

tmavou barvu hlasu (viz Jonas Kaufmann). Famózní je Bergonzioho interpretace Radamése¹² v opeře Aida.

Franco Corelli (1921–2003) byl italský tenor, velký konkurent Plácida Dominga. Měl bohatou mezinárodní operní kariéru mezi lety 1951–1976 spojenou zejména se spinto a dramatickými tenorovými rolemi italského repertoáru. Byl všeobecně oslavován pro jeho silný a objemný, jasně zabarvený, velmi elegantní a vášnivý zpěv a pozoruhodné výkony při živých inscenacích. Corelli byl navíc charismatický na jevišti a oblíbený u publika. Jeho kariéra v MET byla velmi dlouhá (1961–1975).

Osobností, která propůjčila jméno opeře a stala se jakýmsi pomyslným synonymem opery, byl **Luciano Pavarotti** (1935–2007). Pavarotti byl předurčen pro role lyrické, dramatické i „koloraturní“. Bez obtíží zvládal všechny ze zmíněných kategorií a v žádné nezaostával. Repertoárově zakotvil především v italském díle, avšak cizí mu nebyla ani francouzská opera. Mezi jeho nejsilnější momenty pěvecké kariéry patřila zajisté role Kalafa¹³ v Pucciniho opeře Turandot. Dalšími milníky jeho kariéry byla role Rodolfa v Bohémě a role Pagliacciho v opeře Leoncavalla Komedianti. Pavarotti se s postupujícím věkem zabíral také pedagogickou činností a jeho mistrovské kurzy byly populární nejen mezi pěvci tenorového oboru.¹⁴

Ukázkou precizně ovládnuté pěvecké techniky je **Plácido Domingo** (1941), který má oborem, mimo bohatý výčet italských rolí, silný přesah i do německé opery¹⁵. Důkazem jeho práce a nakládání s hlasem je především dlouhověká a nepřetržitá kariéra aktivního umělce, ač oborově dnes zakotvil v barytonovém oboru.

Italská škola – střední hlasy

Mezi pěvkyněmi středního hlasového oboru je třeba vzpomenout pěvkyni **Conchitu Superviu** (1895–1936). Byla obdařena vysoce znějícím hlasem, ovšem s nosnými okrajovými tóny směrem dolů¹⁶.

¹² Bergonzi "Se quel guerrier...Celeste Aida" 1966, In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2008-11-08]. Kanál uživatele WeicheWotan. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_wCivzwm6-0

¹³ Luciano Pavarotti - Turandot - Puccini - Nessun dorma, In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2012-07-26]. Kanál uživatele gi1ro2la3mo4. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=IMD_5UzjdqQ

¹⁴ Luciano Pavarotti masterclass: "E lucevan le stelle" (1979), In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2012-11-01]. Kanál uživatele Cabaliefans. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3tq2kIveXw>

¹⁵ Plácido Domingo canta Wagner, In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2006-11-28]. Kanál uživatele Alfredo Kraus "EL TENOR". Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IN9kNRdrOn0>

¹⁶ Mezzosoprano CONCHITA SUPERVIA Sansone e Dalila "O Aprile foriero..." (in italiano), In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2011-01-29]. Kanál uživatele lido2008ve. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DQXggFeJx44>

Až neuvěřitelně hluboce znějícím altem disponovala umělkyně daleko převyšující hranice Evropy **Giulietta Simionato** (1910–2010). Jednalo se o přední interpretku hlavní role v opeře *Il trovatore*¹⁷.

Střední hlasy italské školy nejsilněji zastupoval výše zmíněný **Tito Gobbi** (1913–1984). Zpěvák, který byl typickou ukázkou toho, kdy lyrický, vysoký, tenorálně zabarvený baryton¹⁸, vyzraje v dramatického pěvce¹⁹. Byl dlouholetým operním partnerem operní divy Marii Callas.

Mezi barytony měl kariéru obzvláště vystavěnou na verdiovských rolích **Leo Nucci** (1942). Z počátku se jednalo o lyrický obor (*Il barbiere di Siviglia*)²⁰, později silně dramatický (*Macbeth*). Figaro byla jeho první role (1967). Poté, co se připojil ke sboru v La Scale v Miláně, sólově debutoval opět rolí Figara v roce 1975. Jeho kariéra rychle nabrala mezinárodních měřítek a již o tři roky později debutoval v Metropolitní opeře v New Yorku jako Renato ve Verdiho *Maškarním plese*. Velmi často spolupracoval s Lucianem Pavarottim, Joan Sutherland či Plácidem Domingem. Jeho pěvecké rozpětí pokrývá celý italský repertoár od bel canta po verismus. Nucciho hlas byl zvučný, technicky bezpečně vybavený, potřebně pevný pro dramatické role (zejména *Rigoletto*, *Macbeth*, hrabě di Luna, *Giorgio Germont*, *Rodrigo*, *Amonasro*, *Iago* a *Falstaff*). Sám zpíval *Rigoletta* bezmála čtyřistakrát.

Cecilia Bartoli (1966) je považována za koloraturní mezzosoprán. Díky neobvyklému zabarvení je jednou z nejpobulárnějších pěvkyně posledních let. Na rozdíl od většiny operních zpěváků Bartoli začala bohatou kariéru velmi brzy, i díky tomu, že si jí při koncertní činnosti povšimnul dirigent a klavírista Daniel Barenboim a poskytnul jí příležitost se pěvecky prosadit. Hlas Bartoli není nikterak veliký, jejím zaměřením je především dílo Mozartovo a barokní hudba. Dnes je považována za přední interpretku koloraturních Rossiniho oper. Mimo operní tvorbu většinu svého času věnuje provedení a nahrávání barokní hudby skladatelů jako Gluck, Vivaldi, Haydn, Händel²¹ a Salieri. Bartoli věnuje prostor také studiu a nahrávání repertoáru počátku 19. století.

¹⁷ Giulietta Simionato- Stride la vampa!.... Condotta ell'era in ceppi, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2015-01-10]. Kanál uživatele jmiller05. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qANxQhEZ4a8>

¹⁸ Tito Gobbi - Il Barbiere di Siviglia - Largo al Factotum, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2007-02-02]. Kanál uživatele Gabba02. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=r981BmXzhPY>

¹⁹ Tito Gobbi - Tre sbirri, una carrozza...Va Tosca (Te Deum scene) – Tosca, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2009-06-25]. Kanál uživatele BassoAntico. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=HN6WnKQ8vbl>

²⁰ Leo Nucci - Largo al factotum, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2007-10-25]. Kanál uživatele hotazzoperastud. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CwCtBABrUWQ>

²¹ Cecilia Bartoli - Ombra Mai Fu (FULL), In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2009-10-04]. Kanál uživatele primohomme. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MugXdU-h6UU>

Italská škola – nízké hlasy

Basové obory staré školy jsou ukázkou dokonale ovládnuté pěvecké techniky. Archetypem profodního basu je italský pěvec **Cesare Siepi** (1923–2010). Dodnes se v operní literatuře skloňuje jeho nenapodobitelná interpretace hlavního inkvizitora ve Verdiho silně dramatické opeře *Don Carlos*²². V roce 1953 Siepi debutoval na festivalu v Salcburku v legendární inscenaci *Dona Giovanniho* pod taktovkou Wilhelma Furtwänglera. Odtud jeho kariéra nabrala rychlý spád a Giovanni se stal jeho životní interpretací. Siepi byl častým hostem ve Vídeňské státní opeře. *Dona Giovanniho* interpretoval ve 43 představeních, tedy častěji, než jakýkoliv jiný zpěvák v tehdejší době.

Ferruccio Furlanetto (1949) je italský bas. Profesionální kariéru začal přímo v Teatro alla Scala v Miláně v roce 1979, a to v inscenaci Verdiho *Macbetha*, pod taktovkou Cludia Abbada. Mezi jeho úspěšné ztvárnění rolí patří Philip II. ve Verdiho *Donu Carlosovi*, Figaro v Mozartově *Figarově svatbě*, Gremin v Čajkovského *Evženu Oněginovi*, technicky i rozsahově náročný Zachariáš ve Verdiho *Nabuccovi*²³, či Mefistofeles v Gounodově *Faustovi*. Debutoval v Metropolitní opeře v sezóně 1980/81. Jeho vystoupení ve Spojených státech byly především spojeny s Metropolitní operou a operou v San Diegu. Byl také s oblibou poptáván jako koncertní pěvec. Zpíval v Mozartově *Korunovační mši* pod taktovkou Herberta von Karajana při mimořádném koncertu ve Vatikánu za přítomnosti papeže Jana Pavla II. Koncert byl vysílán po celém světě. Na DVD je Furlanetto k vidění jako Grand Inquisiteur ve Verdiho *Donu Carlosovi*, v inscenaci pod taktovkou Jamese Levina, po boku Plácida Dominga, Mirelly Freni a Nicolai Ghiaurova. Ve stejné opeře jej lze vidět jako krále Filipa II., tentokrát pod taktovkou Herberta von Karajana, s José Carrerasem, Pierem Cappuccillim a Matti Salminenem.

Fiorenza Cossotto (1935) je italská mezzosopranistka, později altistka. Je spojována především s Marií Callas, s níž vytvořila řadu úspěšných operních dvojic. Její kariéra zdaleka nezůstala pouze u evropských metropolí a v sezónách 1967–68 a 1988–89 účinkovala v hlavních rolích ve 148 představeních v MET (!). V kontraaltovém oboru ztvárnila role Favority, Amneris, Azuceny, Eboli, Preziosilly, Maddaleny, Ulricy a Laury. Vrcholem její kariéry byla role Santuzzy²⁴ ve veristickém díle *Cavalleria rusticana* od Pietra Mascagniho.

²² Cesare Siepi and Hans Hotter perform "Il Grand' Inquisitor!", In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2014-01-07]. Kanál uživatele Stefan Löhr. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=r fy8_fgaRzQ

²³ Ferruccio Furlanetto - Aria's Zaccaria 21/25, In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2009-10-26]. Kanál uživatele i13012003m. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Lx2gHN4meLo>

²⁴ Fiorenza Cossotto - Cavalleria Rusticana - voi lo sapete, In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2007-03-04]. Kanál uživatele Gabba02. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=h4W5mPPb9Y0>

Závěr

Italská pěvecká škola vychovala řadu úspěšných umělců, kteří se profilovali v mnoha rolích po celé Evropě, ale i ve Spojených státech.

V zásadních technických věcech se italská pěvecká škola neliší od německé, ty zůstávají neměnné (fonace, artikulace, respirace). Rozcházejí se až u pokročilých zásad pěvecké interpretace a nácvikových a intonačních metod.

Italská pěvecká škola prosazuje znělost hlasu a maximální emocionální vyjádření v pěveckém projevu interpretově. Hlas je u jednotlivých oborů znělý v celém svém rozsahu, avšak rychleji se unaví i díky úženi vokálů, ke kterému dochází při exponovaných tónech. Hlas se nese nad orchestrem, i když barevně zní ostřeji. U pěvců je snaha pěvecký hlas od počátku rozvíjet v plných možnostech.

Technicky jsou hlasové obory poměrně vyrovnané, avšak vysoké hlasy jsou přetěžovány a s věkem se únava hlasivkového svalstva projeví podstatně dříve, než u hlasů nižších. Co se týče repertoáru, hlavní role operního světa jsou postaveny na milostném páru tenor a soprán, záporné postavě (bas a alt) a vedlejších postavách (mezzosoprán a baryton). Pokud bychom se však podívali kupř. na dílo Mozartovo, zde dominují hlasy nižší.

Uvedení interpreti jsou vybráni na základě typické hlasové příbuznosti italské pěvecké školy. Jsou záměrně řazeni vertikálně i horizontálně – chronologicky od nejstarších po nejmladší generaci – zároveň rozsahově od vysokých hlasů k nízkým.

Obecně měla většina pěvců starších škol dlouhověkovou kariéru, i když časem měnila hlasový obor za nižší. Stále byli aktivní pěvci i po šedesátém či sedmdesátém věku svého života, což je dneska zřídka. Technicky italská pěvecká škola vychovala nespočet kvalitních pěvců v každém hlasovém oboru. Italská škola je postavena na áriích typu bel canto, romantických áriích a veristické opeře. Vrchol každé z árií je patrný a interpret k němu směřuje od počátku, oproti německé opeře, kde je vrcholů celá řada a v průběhu provedení díla je na místě maximální soustředěnost na interpretaci a rozvržení pěveckých sil.

Seznam použité literatury

I. Literatura

- GRANFORTE, A. *Krátké pojednání o zpěvu v teorii a praksi*. Česko: s. n., 1960. 20 s.
- LÉBL, V. *Cesty moderní opery*. Praha: Státní hudební nakladatelství, 1961. 168 s.
- LOHMANN, P. *Chyby hlasové techniky a jejich náprava: Hlasový poradce v otázkách a odpovědích*. Praha: Supraphon, 1968. 138 s.
- MARTIENSSENOVÁ, F. *Vědomé zpívání: Základy studia zpěvu*. Praha: SPN, 1989. 94 s.
- NEDBAL, K., POSPÍŠIL, V. *Slavní světoví dirigenti*. Praha: Státní hudební nakladatelství, 1963. 188 s.
- ROSNER, R. *Bel canto a moderní hlasová pedagogika*. Praha: SHV, 1963. 147 s.
- VAŠEK, R. *Kultivovaný zpěv, jeho zásady a metodika*. Praha: Panton, 1977. 142 s.
- WAGNER, R. *Můj život*. Praha: Národní divadlo v Praze, 2007. 978-80-7258-005-7.
- WAGNER, R. *Drama zrozené hudbou*. Litomyšl: Nakladatelství Paseka v Litomyšli, 1995. 80-7185-002-0.

II. Internetové zdroje

- Master Class Montserrat Caballe "Ejercicios", In: *Youtube* [online]. 06. 05. 2015 [vid. 2014-11-12]. Kanál uživatele Ulises Hachèn.
Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=PkyMsM_U_EE
- Marechiare - Tosti -Tito Schipa w/Translation, In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2007-12-16]. Kanál uživatele reduxmisc.
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MR2W6dyYARY>
- victoria de los angeles rossini il barbiere di siviglia "una voce poco fa", In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2010-10-16]. Kanál uživatele Opera--The City to your Soul. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=BAWaXcTHIB4>
- Tito Gobbi e Maria Callas nella Tosca di Giacomo Puccini, In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2008-06-25]. Kanál uživatele Gianandrea Navacchia.
Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=IeRNp_yTr34
- Mirella Freni. Madama Butterfly. (final), In: *Youtube* [online]. 07. 05. 2015 [vid. 2009-08-03]. Kanál uživatele cavaradossi62.
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ilsq9xw2ijI>

Renata Scotto & Giacomini - Butterfly, love duet (private film), In: *Youtube* [online]. 08. 05. 2015 [vid. 2009-12-30]. Kanál uživatele StuartLou.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UUEIUOBhG3k>

Tito Schipa - Una Furtiva Lagrima, In: *Youtube* [online]. 09. 05. 2015 [vid. 2007-01-03]. Kanál uživatele GreekCallas Channel.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=y3x8knZaHCE>

Enrico Caruso - Amor Ti Vieta (Remastered), In: *Youtube* [online]. 09. 05. 2015 [vid. 2006-10-23]. Kanál uživatele GreekCallas Channel.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QXrf3OQz3ek>

MARIO DEL MONACO [Macbeth], In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2011-02-20]. Kanál uživatele hebel1981.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CtZTZB7Ah3M>

Bergonzi "Se quel guerrier...Celeste Aida" 1966, In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2008-11-08]. Kanál uživatele WeicheWotan.

Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_wCivzwm6-0

Luciano Pavarotti - Turandot - Puccini - Nessun dorma, In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2012-07-26]. Kanál uživatele gi1ro2la3mo4.

Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=IMD_5UzjdqQ

Luciano Pavarotti masterclass: "E lucevan le stelle" (1979), In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2012-11-01]. Kanál uživatele Caballefans.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3tq2klIveXw>

Placido Domingo canta Wagner, In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2006-11-28]. Kanál uživatele Alfredo Kraus "EL TENOR".

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IN9kNRdrOn0>

Mezzosoprano CONCHITA SUPERVIA Sansone e Dalila "O Aprile foriero..." (in italiano), In: *Youtube* [online]. 12. 05. 2015 [vid. 2011-01-29]. Kanál uživatele lido2008ve.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DQXggFeJx44>

Giulietta Simionato- Stride la vampa!.... Condotta ell'era in ceppi, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2015-01-10]. Kanál uživatele jmiller05.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qANxQhEZ4a8>

Tito Gobbi - Il Barbiere di Siviglia - Largo al Factotum, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2007-02-02]. Kanál uživatele Gabba02.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=r981BmXzhPY>

Tito Gobbi - Tre sbirri, una carrozza...Va Tosca (Te Deum scene) – Tosca, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2009-06-25]. Kanál uživatele BassoAntico.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=HN6WnKQ8vbI>

Leo Nucci - Largo al factotum, In: *Youtube* [online]. 13. 05. 2015 [vid. 2007-10-25]. Kanál uživatele hotazzoperastud. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CwCtBABrUWQ>

Cecilia Bartoli - Ombra Mai Fu (FULL), In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2009-10-04]. Kanál uživatele primohomme.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MugXdU-h6UU>

Cesare Siepi and Hans Hotter perform "Il Grand' Inquisitor!", In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2014-01-07]. Kanál uživatele Stefan Löhr.

Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=r fy8_fgaRzQ

Ferruccio Furlanetto - Aria's Zaccaria 21/25, In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2009-10-26]. Kanál uživatele i13012003m.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Lx2gHN4meLo>

Fiorenza Cossotto - Cavalleria Rusticana - voi lo sapete, In: *Youtube* [online]. 16. 05. 2015 [vid. 2007-03-04]. Kanál uživatele Gabba02.

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=h4W5mPPb9Y0>